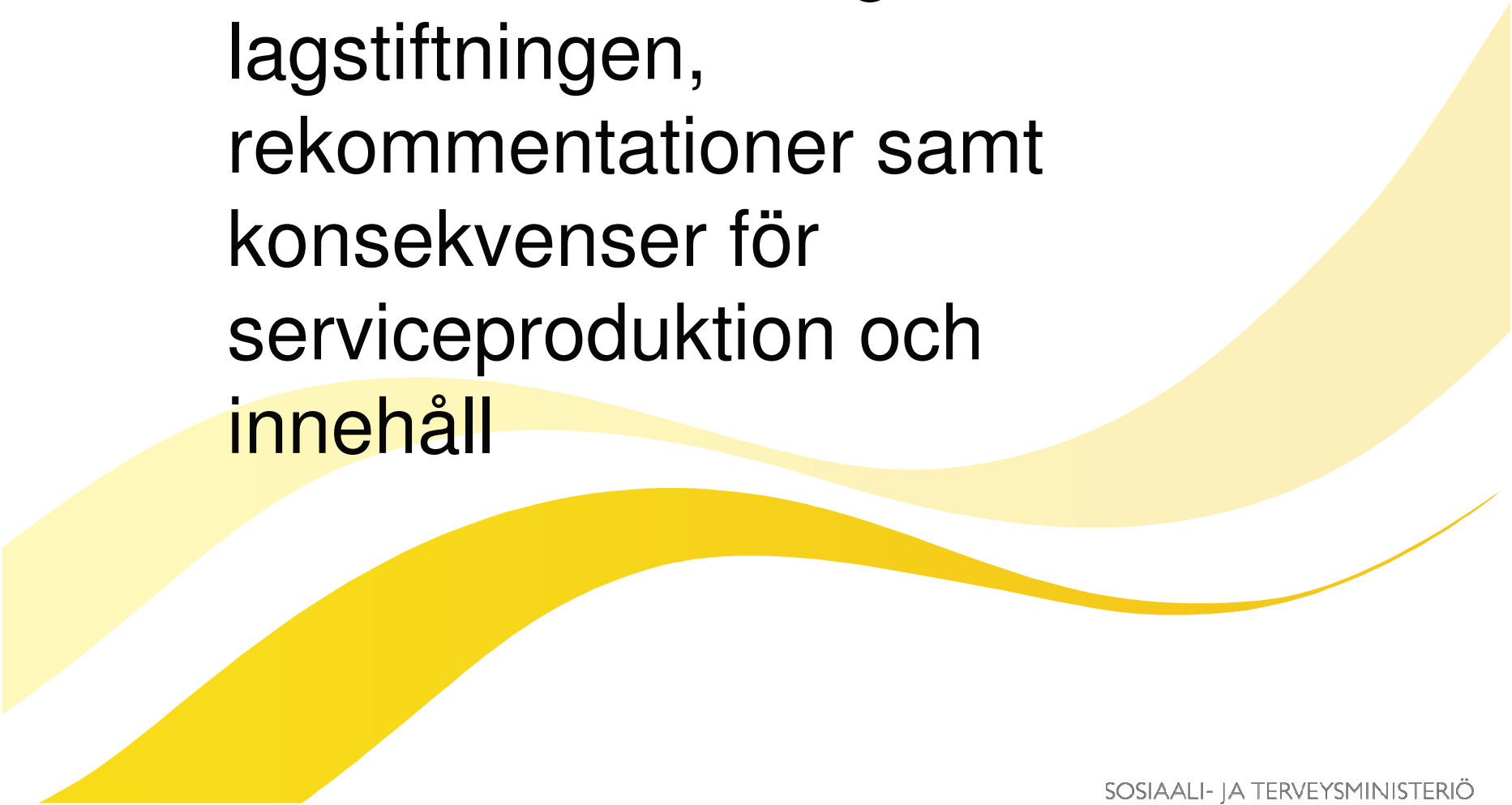

Centrala förändringar i
lagstiftningen,
rekommendationer samt
konsekvenser för
serviceproduktion och
innehåll

Lag om organiseringen av social- och hälsovårdstjänsterna

RP: våren 2010, i kraft 2013

Regionförvaltnings-
projektet 2010

Institutet för hälsa
och välfärd (HTL) 2009

Tillstånds- och tillsynsverket för
social - och hälsovården (Valvira) 2009

2009-12-10.2009 Aini Kimpimäki

Framtida utmaningar inom social- och hälsovården

- Den ekonomiska recessionen → långvariga effekter
- Förändringar i befolkningens åldersstruktur nationellt och regionalt
- Flyttningsrörelsen, multikulturalism, patienter och klienter rör sig
- Utveckling av vetenskap och teknologi
→ kostnadsverkningar
- Bättre utbildad och mer krävande befolkning och klienter
- Skillnader i hälsa och välfärd
- En kraftig ökning i behovet av vård och omsorg
- Planering och genomförande av tjänster utgående från klientens behov
- Behov av arbetskraft och kunnande
- Folksjukdomar

Mål

- Tillgång på service
- Lika möjligheter ska bli verklighet
- De sociala skillnaderna och skillnaderna i befolkningens hälsa minskar
- Funktionella reformer som krävs av ålderstrukturen och tillgången på arbetskraft ska åstadkommas
- Social- och hälsovårdens attraktivitet ska ökas/ tjänster av bra kvalitet
- Välfärd och hälsa främjas/ strukturer för detta ska skapas
- Social- och hälsovårdens kostnadseffektivitet ökas/ resurserna ska utnyttjas effektivt
- Basservicen stärks – den som ordnar basservice blir ägare av den klientcentrerade processen – service ska vara tillgänglig på nära avstånd
- Den regionala och riksomfattande arbetsfördelningen utvecklas

Förändring av servicestrukturen

Handikappolitiken - hur har vi kommit till det här?

- Genom kyrkan och barmhärtighet
- Genom välgörenhet (undervisning och arbete)
- Genom kommunal fattigvård
- Genom socialvårdens ansvar och specialtjänster
- Genom Förenta nationernas stöd för full delaktighet och jämlikhet
- Olika aktörers ansvar för ett samhälle som lämpar sig för alla, där alla är jämlika och delaktiga.

Faktorer som fördröjer och hindrar uppnåendet av delaktighet

- Omgivningar, tjänster, produkter
- Attityder, kunnande, okunnighet, ointresse – medborgarna, den offentliga och privata sektorn
- Bristfällig lagstiftning, dess styrning, verkställighet, oklarheter i arbetsfördelningen och i frågor som gäller ansvaret mellan olika myndigheter, samarbetet har inte fungerat och inte varit etablerat

Var befinner vi oss i detta nu?

- Det universella nordiska systemet för social trygghet jämnar ut skillnader och förser med tjänster.
- På lagstiftningsnivå och principiell nivå har människor med funktionsnedsättning lika möjligheter – i praktiken finns det dock hinder och problem.
- Socialvården kompletterar serviceutbudet genom att erbjuda specialtjänster, om det finns brister inom sitt eget och andra förvaltningsområden samt sänker hinder som människor med funktionsnedsättning möter.
- Handikapporganisationernas sakkunskap utnyttjas vid byggandet av samhället - handikappråd.

Utveckling av handikappolitiken på 2000-talet

- EU:s direktiv om likabehandling 2000, som håller på att revideras (utvidgas att omfatta funktionsnedsättning; justitieministeriet)
- En kvalitetsrekommendation för boendeservice 2003
- Europarådets handikappolitiska program 2005
- Den handikappolitiska redogörelsen 2006
- FN:s handikappkonvention 2006
- Ändringar i handikappservicelagen 2007 och 2009
- Arbetet för att utveckla individuellt boende för personer med utvecklingsstörning 2005–2009 (SHM + miljöministeriet)
- Revidering av lagen om tolkning 2010
- Reformarbetet i fråga om undervisningen och för att främja kulturens tillgänglighet (OPM)
- Tillgänglighetsstrategier som gäller trafik och telekommunikation (kommunikationsministeriet)

Handikappolitikens centrala principer

- Personer med funktionshinder har rätt till likabehandling
- Personer med funktionshinder har rätt till delaktighet
- Personer med funktionshinder har rätt till nödvändiga tjänster och stödåtgärder

Statsrådets redogörelse 2006 (publikationer 2006:10)

Beredning av författningar med anslutning till en totalreform av handikapplagstiftningen

- Samordning av handikappservicelagen och lagen om specialomsorger om utvecklingsstörda → sammanslagning
 - Vanhanens I regering 2003 - 2007
 - Vanhanens II regering 2007 -
- Ändringar som krävs av PARAS-reformen
 - lagen om specialomsorger: förvaltning av specialomsorgsdistrikten 2008–2009
 - handikappservicelagen: ansvaret för tolktjänster överförs från kommunerna till staten 2010 (regeringsproposition 2009)
- Ändringar som behövs för ratificering av FN:s konvention:
 - ändring av lagstiftningen om hemkommun bereds
 - lagstiftning om begränsning av de grundläggande rättigheterna inom specialomsorger om utvecklingsstörda /social- och hälsovården

Handikappservicelagen utvidgades 1.9.2009

- Utredning av servicebehovet och en serviceplan
 - socialgaranti införs i handikappservicen; serviceplanens betydelse stärks
- Personlig assistans
 - en grav funktionsnedsättning förutsätts (ålder)
 - nödvändig assistans (inte vård) för att säkerställa deltagande och delaktighet, ett självständigt liv
 - nya sätt att ordna (service – ingen arbetsgivarförpliktelse)
 - kan förenas med andra tjänster och stödåtgärder
- Handikappservicelagen har företrädare framför lagen om specialomsorger (sistnämnda lagen ännu i kraft)

Vart är vi på väg – vad möter vi?

- Den europeiska integrationen fördjupas
- Demografiska ändringar medför utmaningar
- Den teknologiska utvecklingen möjliggör
- Stöd för sysselsättning – utslagning och fattigdom
- Förändringar i arbetslivet – förändringar i den offentliga ekonomin
- Förändringar i människornas värden
- Hela servicesystemet i Finland förändras:
 - hälso- och sjukvårdslag, socialvårdslag, ”organiseringslag”
- FN-konventionens inverkan på handikappolitiken

Vägvisare som hjälper oss att orientera oss

- Utgångspunkten för utveckling av handikappolitiken och en reform av handikappservicen är likställda möjligheter för personer med grav funktionsnedsättning: möjlighet att leva som man själv vill och valmöjligheter på samma villkor som andra människor.
- FN:s handikappkonvention har utarbetats för att stärka jämlikheten av människor med funktionsnedsättning så att likställda möjligheter ska även kunna förverkligas i praktiken – inte bara i teorin.

Service för personer med funktionsnedsättning

- Som en del av det allmänna servicesystemet – speciellt kunnande utgör en utmaning utan ett separat system
- Målet är individualitet: boende, stöd och tjänster som behövs, arbete och verksamhet – att leva som man vill
- Personer med funktionsnedsättning och personer med utvecklingsstörning omfattas av samma lagstiftning (positiv särbehandling)

FN:s konvention

Antogs 2006, undertecknades 2007, i kraft internationellt 2008, ratificeringsåtgärderna på gång i Finland

Konventionens betydelse:

- Människorättssynpunkt, fullt människovärde, diskrimineringsförbud.
- Stärker och kompletterar de existerande internationella överenskommelserna om mänskliga rättigheter.
- Stärker förverkligandet av de existerande rättigheterna i fråga om personer med funktionsnedsättning.
- Positiv särbehandling för att säkerställa lika möjligheter.

Handikappolitiska programmet - varför?

- Ett verktyg för strategiskt utvecklande av handikappolitiken: handikappolitiken blir en del av samhällets olika funktioner
- Ett verktyg för att styra och samordna handikappolitiken
- Ett verktyg för att verkställa FN:s konvention

Utgångspunkterna för programarbetet:

- Statsrådets redogörelse 2006
- Regeringsprogrammet 2007
- Europarådets handikappolitiska handlingsprogram 2006-2015
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- EU:s förslag till ett direktiv om likabehandling

Samarbete krävs vid beredningen av det handikappolitiska programmet (VAMPO)

- Styrgruppen och sekretariatet stöder
- Temamöten (20) 2008 och 2009 samt annat struktureringsarbete inom olika förvaltningsområden
- Seminarier och evenemang:
 - Riksomfattande gemensamma seminarier 2008 och 2009
 - regionala beredande seminarier (fem) 2009
 - VANE-forum enligt behov (samarbete)
 - evenemang och mässor som ordnats av andra, där VAMPO-beredningen varit på agendan
- Hemsidor: www.vane.to: olika språk (6) och postlåda
- Förväntas bli klart 2010

Centrala innehållsområden (preliminärt 1)

- **Självständigt liv** Boende, familjeliv, rörande, kommunikation och tillgång till information, uträttande av ärenden
- **Kollektivtrafik**
- **Utbildning** Skolgång, studier, livslångt lärande
- **Kultur, fritid** Motion, konst, resor, bibliotekstjänster
- **Byggd omgivning** Byggnader och miljöer
- **Social trygghet** Skälig utkomst, frågor om samordning av pensioner

Centrala innehållsområden (preliminärt 2)

- **Förebyggande av utslagning** påverkansarbete, påverkande av attityder
- **Hälsa, rehabilitering**
- **Informations- och kommunikationsteknologi**
- **Datainsamling, statistik och forskning**
- **Trygghet, integritet**
- **Arbete** sysselsättning, utförande av arbete
- **Samhällelig delaktighet** Medborgarrättigheter, rättslig handlingsförmåga, begränsning av grundläggande rättigheter, allmänna och särskilda tjänster
- **Annat** internationellt samarbete, strukturer, resurser

Observerat i samband med beredningen av VAMPO

- Mer än 100 åtgärder/åtgärdshelheter identifierats
- SHM ansvarar för en stor del av åtgärderna
- Förpliktelser för samtliga förvaltningsområden och innehållsområden, olika nivåer av förpliktelser
- Åtgärder som kräver samarbete mellan olika förvaltningsområden
- Balans: evighetsfrågor och nya öppningar
- Gemensamma mål för olika förvaltningsområden: ("tillgänglighet inom tio år", involvering av den privata sektorn osv.)

Du och jag,

- Vi kan för vår del påverka hur det är att leva som en människa med funktionsnedsättning i detta land i dag och i morgon!
- Samhället ska i verkligheten bli:
 - tillgängligt
 - fungerande
 - sådant att alla inkluderas
- Med hjälp av individuella valmöjligheter till en aktiv medlem av samfundet.